

NOODKREET RECHERCHE

**Waar blijft onze
versterking?**

Februari 2018

Inhoud

Een dringende waarschuwing uit betrouwbare bron	3
Politiek neemt noodzaak versterking opsporing niet serieus	5
Hierdoor blijft het recherchewerk vechten tegen de bierkaai	8
• Er zijn te weinig rechercheurs (gebrek aan capaciteit)	8
• Er is te weinig tijd (geweest) voor bijscholing	9
• De ICT-voorzieningen lopen hopeloos achter	10
• De bureaucratie is binnen de Nationale Politie groter dan ooit	10
• De samenwerking met externe partners laat te wensen over	11
• Niemand durft kritisch te zijn vanwege de afrekencultuur	12
Aanbevelingen	13

Een dringende waarschuwing uit betrouwbare bron

door Jan Struijs, NPB-voorzitter

Twee jaar geleden (mei 2016) verscheen het onderzoeksrapport ‘Handelen naar waarheid’, gemaakt in opdracht van de toenmalige minister van Veiligheid en Justitie, Ad van der Steur. Met veel kennis van zaken werd in dat rapport beschreven dat het slecht gesteld was met het prestatievermogen van de Nederlandse recherche. Globaal waren daarvoor volgens de onderzoekers drie oorzaken aan te wijzen: ontbrekend vakmanschap, inefficiënte toerusting en onvermogen om vernieuwingen goed te implementeren

Het rapport leidde tot veel politieke verontwaardiging. Hoe was het mogelijk dat de opsporing zo slecht functioneerde binnen de in 2013 gelanceerde Nationale Politie? Stond de toenmalige minister van Veiligheid en Justitie, Ivo Opstelten, niet bekend als ‘crime fighter’ in hart en nieren? Had hij niet keer op keer verklaard dat de overstap naar een landelijke politieorganisatie zou zorgen voor ‘een effectievere opsporing’?

Overhaast en onzorgvuldig

Helaas bleek ook deze belofte van Opstelten te mooi om waar te zijn. Anno 2018 zijn alle deskundigen het er wel over eens dat de invoering van de Nationale Politie overhaast en onzorgvuldig heeft plaatsgevonden. Dat kwam mede door de voornaamste politieke drijfveer achter de operatie: het zo snel mogelijk binnenhalen van zo veel mogelijk ‘efficiencywinst’ (bezuinigingen op het politiebudget). Een analyse die de commissie-Kuiken in november 2017 onderschreef in haar evaluatierapport over vijf jaar Politiewet 2012.

Onderbezetting en andere problemen

De politiek wilde tempo maken en nam niet de tijd om de opzet en de taken van de nieuwe politieorganisatie goed te doordenken en uit te werken. Het gevolg was dat allerlei problemen uit de tijd van de regiopolitie in feite doodleuk zijn ‘meeverhuisd’ naar het landelijke korps. Denk bijvoorbeeld aan de chronische onderbezetting, het gebrek aan tijd voor bijscholing en training, slechte ICT-voorzieningen en een veel te hoge administratieve lastendruk.

Misdaadbestrijding

En zo kon het gebeuren dat de Nederlandse opsporing in mei 2016 met een bijzonder slecht rapport thuishkwam. Alle veelbelovende woorden van politici als Ivo Opstelten ten spijt bleek (ook) in het prestatievermogen van de recherche jarenlang te weinig geïnvesteerd, met alle gevolgen van dien voor de veiligheid en het veiligheidsgevoel van Nederlanders. Voor een effectieve misdaadbestrijding is het namelijk van groot belang dat rechercheurs hun werk goed kunnen doen.

Rechercheurs aan het woord

Na het verschijnen van ‘Handelen naar waarheid’ heb ik er als NPB-voorzitter een gewoonte van gemaakt om tijdens mijn ontmoetingen met rechercheurs – zowel individueel als in groepen – de kritiek en de aanbevelingen in dit rapport ter sprake te brengen en de reacties van de collega’s te verzamelen. Mooie quotes schreef ik na afloop op; af en toe citeerde ik er

één tijdens het werkoverleg op het NPB-hoofdkantoor. Telkens zonder bronvermelding, want nagenoeg alle gesproken rechercheurs wensten uitdrukkelijk anoniem te blijven.

Arbeidsvoorwaarden

In totaal heb ik op die manier de afgelopen anderhalf jaar een kleine 400 rechercheurs persoonlijk gesproken over de problemen binnen de opsporing. Hun opmerkingen waren steevast in te delen in twee categorieën. Ten eerste hadden ze er allemaal schoon genoeg van dat ze door de werkgever al zo lang niet in staat werden gesteld hun vak goed uit te oefenen. Dat zou pas veranderen als er om te beginnen collega's bijkwamen (minder werkdruk) en het korps goede voorzieningen ging bieden voor tijdige bijscholing. Deze zaken gaan de NPB uiteraard aan het hart; wij staan immers voor goede arbeidsvoorwaarden voor onze leden.

Ondermijning

Minstens net zo belangrijk waren echter de onheilspellende verwachtingen van deze door de wol geverfde misdaadbestrijders. Menigeen waarschuwde dat de recherche echt zo snel mogelijk versterkt moest worden, omdat de huidige situatie misdadigers volop nieuwe kansen biedt. Nieuwe kansen om de meest kwetsbaren in onze maatschappij (bejaarden, zieken) ernstig te duperen en het leven zuur te maken, maar ook nieuwe kansen om zichzelf nog verder te verrijken via corruptie en andere vormen van ondermijning van de Nederlandse rechtsstaat.

Een dringende waarschuwing, die de NPB graag doorgeeft aan de politiek. Laten we samen opkomen voor veiligheid als een grondrecht – als iets dat niet te koop zou moeten zijn.

Structurele veranderingen nodig

De NPB hecht veel waarde aan de persoonlijke ervaringen en inzichten van de rechercheurs. Wij schromen dan ook niet hun scherpe waarnemingen en conclusies te onderschrijven. Uiteraard zijn het produceren van dit rapport en het leveren van mondelinge bijval niet voldoende. Om de in dit rapport genoemde problemen op te lossen moeten op korte termijn structurele veranderingen in gang worden gezet. Dat is niet alleen in het belang van de hardwerkende rechercheur, maar ook in het algemeen belang van een zo veilig mogelijke samenleving. De NPB zal zich blijven inspannen om die noodzakelijke structurele maatregelen bij de politiek en de burgers onder de aandacht te brengen en te houden.

Met dank aan alle rechercheurs die aan dit rapport een bijdrage hebben geleverd,

Jan Struijs
Voorzitter NPB

Rechercheurs: politiek neemt noodzaak versterking opsporing niet serieus

Politiek Den Haag maakt onvoldoende haast met het zo snel mogelijk verbeteren van het prestatievermogen van de Nederlandse recherche. Twee jaar geleden verscheen het spraakmakende onderzoeksrapport ‘Handelen naar waarheid’, waarin pijnlijk duidelijk werd beschreven op welke punten de kwaliteit van de opsporing jarenlang was verwaarloosd. De Tweede Kamer toonde zich verontrust en het kabinet beloofde snel maatregelen te nemen om verbetering in de situatie te brengen. Van dat laatste is sindsdien weinig terechtgekomen. In ieder geval hebben de rechercheurs op de werkvloer er maar weinig van gemerkt, zo blijkt uit de gesprekken die de NPB de afgelopen twee jaar met deze collega’s heeft gevoerd.

‘Het rapport ‘Handelen naar waarheid’ gaf hoop maar verzandde in praatgroepen en strategische stuurploegen. Zo gaat het zo vaak.’

De politiek lijkt voor het versterken van de opsporing rustig de tijd te nemen. Dat is voor rechercheurs een bittere pil, want voor hen wordt elke maand duidelijker wat de gevolgen zijn voor de veiligheid in Nederland.

Prioriteiten onder druk

Het hele probleem komt erop neer dat de opsporing anno 2018 structureel te weinig tijd, aandacht en deskundigheid beschikbaar heeft. Daardoor is naar schatting zo’n 80 procent van de aangepakte zaken een zogenaamde ‘brengrzaak’: een zaak die de politie binnenkrijgt via aangiftes of meldingen. De strafbare feiten zijn dan liquidaties of brute roofovervallen – zaken waar de politie direct mee aan de slag moet. De schaarse onderzoekscapaciteit die overblijft, wordt vaak besteed aan zaken die landelijke prioriteit hebben, met name high impact crimes (overvallen en geweldsmisdrijven) en drugshandel.

Kwetsbaren de dupe

In de huidige situatie krijgen daardoor twee soorten zaken noodgedwongen minder of helemaal geen aandacht. Aan de ene kant de relatief ‘lichte’ criminaliteit, zoals het op slinkse wijze beroven of oplichten van ouderen en andere kwetsbare personen, bijvoorbeeld door babbeltreks aan de deur of op straat. Dit soort misdrijven is door de hogere levensverwachting en bezuinigingen op de zorg (zo lang mogelijk zelfstandig wonen) flink in aantal toegenomen, maar rechercheurs kunnen er (naar hun gevoel) onvoldoende aandacht aan geven.

‘Oudere mensen zijn vaak de dupe van misdrijven. Die laten iemand binnen en achteraf blijken dan de familiejuwelen weg te zijn. Dat heeft een enorme impact, maar wij hebben nauwelijks tijd om dat soort zaken op te pakken. Schandalig eigenlijk.’

Georganiseerde misdaad buiten schot

Minstens net zo belangrijk is het tweede gevolg van de achtergebleven (en achterblijvende) investeringen in de recherche: er kan maar weinig tijd en energie worden gestoken in het opsporen van de minder goed zichtbare vormen van criminaliteit (fraude, oplichting). Met andere woorden: er is weinig ruimte voor ‘haal-zaken’ en preventieve opsporingsactiviteiten.

Rechercheurs waarschuwen dat de misdaad enthousiast gebruik heeft gemaakt van deze situatie. Veel kleine criminelen hebben de afgelopen twintig jaar kapitaal opgebouwd en zich vervolgens ingekocht in de horeca, de huizenmarkt, de middenstand, reisbureaus.

‘Ik heb de laatste 25 jaar kleine dealers zien doorgroeien tot grote ondernemers met goede contacten in politiek en zogenaamd gerespecteerde beleggers.’

‘Bij een zonnestudio gaat overdag nauwelijks een klant naar binnen, maar de omzet is wel een miljoen per jaar. Hoezo witwassen?’

Het gevolg is dat ze bij hun illegale activiteiten – drugshandel, prostitutie, steeds meer met misbruik van minderjarigen – probleemloos gebruik kunnen maken van door de Nederlandse samenleving betaalde infrastructuur en andere voorzieningen.

‘De voorzitter van een voetbalclub is bevriend met een grote crimineel. De club heeft sindsdien betaalde spelers en gaat op trainingskamp in Portugal. En nu gaat de voorzitter de politiek in. Zorgwekkend!’

‘Corruptie steekt voortdurend de kop op. Informatie is het nieuwe goud.’

Komen hun criminele belangen in de knel, dan deinzen ze niet terug voor het (heimelijk) bedreigen en/of afpersen van invloedrijke figuren als burgemeesters, raadsleden en journalisten.

‘Een huurmoordenaar kostte vijf jaar geleden 50.000 euro. Nu nog maar 5.000. Kwestie van vraag en aanbod.’

In de ogen van menig rechercheur vertoont Nederland al pijnlijk veel kenmerken van een narcostaat. Een staat waarin de rechtsstaat wordt ondermijnd door de rijke machthebbers in een parallelle (drugs)economie.

‘Nederland is echt een narco-staat geworden de laatste dertig jaar. Wat we niet zien, is er niet. Nou, ondergronds heeft het fors doorgewoerd.’

Al met al lijkt de politiek/het kabinet Rutte III de criminele ondermijning van de Nederlandse maatschappij enorm te onderschatten, aldus menig rechercheur.

‘We kunnen een vuist maken, maar het kabinet wil niet echt. Andere belangen?’

‘Er is geen echte politieke steun om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.’

Geen betrouwbare internationale partner

Het capaciteitsgebrek bij de Nederlandse opsporing heeft nog een derde gevolg waar veel rechercheurs professioneel veel moeite mee hebben. Internationaal staat de reputatie van de Nationale Politie als betrouwbare partner in de strijd tegen zware en georganiseerde misdaad inmiddels behoorlijk op de tocht. Niet zo vreemd als je bedenkt dat ruim de helft van de ondersteunende verzoeken uit het buitenland niet of onvoldoende in behandeling worden genomen. Rechercheurs voelen zich ook op dit punt in de steek gelaten door de politiek.

‘In Dubai zit het vol met criminelen die weten dat we hier weinig kunnen uitrusten.’

Rechercheurs: door deze problemen blijft ons werk vechten tegen de bierkaai

De Nederlandse overheid heeft tientallen jaren te weinig geïnvesteerd in de kwaliteit van de recherche – de politiemedewerkers die zich bezighouden met het onderzoeken van strafbare feiten en het opsporen van verdachten. In tegenstelling tot wat je zou denken, is daar na 2010 geen noemenswaardige verandering in gekomen door de komst van zelfverklaard crime fighter Ivo Opstelten als minister van Veiligheid en Justitie. Sterker nog: de komst van ‘zijn’ Nationale Politie heeft de belasting en de werkdruk van de Nederlandse rechercheurs alleen nog maar verhoogd, niet in de laatste plaats door het bevriezen van de operationele sterkte op het willekeurig gekozen aantal van 49.800 fte’s. Hieronder de zes belangrijkste oorzaken volgens de 400 opsporingscollega’s die de NPB de afgelopen twee jaar gesproken heeft.

1. Er zijn te weinig rechercheurs (gebrek aan capaciteit).

Hoeveel zaken die via aangiften of meldingen bij de politie binnenkomen worden door de recherche opgepakt? Als ze een schatting moeten doen, houden veel rechercheurs het op twintig procent. En dat geldt voor alle soorten criminaliteit (inbraken, zedenmisdrijven, drugs, milieucriminaliteit, moord, fraude). Tachtig procent van alle ‘breng-zaken’ belandt dus op de plank – of zoals dat tegenwoordig wordt genoemd door het korps in ‘de werkvoorraad’. Daartussen zitten ook zaken waarbij de politie al kan beschikken over een dader-indicatie.

NB Rechercheurs zijn zich ervan bewust dat er in werkelijkheid nog veel meer zaken op de plank blijven liggen, maar dan bij de burgers thuis. De aangiftebereidheid is in Nederland al jaren opvallend laag; de opsporingscollega’s schatten dat per jaar minder dan 20 procent van alle misdrijven of verdenkingen daarvan worden aangegeven.

In de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit kan met de huidige mensen en middelen slechts één op de negen criminele groepen worden aangepakt.

Ondersteunende diensten

De onderbezetting bij de ondersteunende diensten (observatie, infiltratie, inlichtingen, digitale expertise) leidt ertoe dat die gemiddeld slechts 30 procent van de aanvragen in behandeling nemen. Onderzoeken duren daardoor onnodig lang of worden voortijdig afgebouwd.

Ook de forensische opsporing kan door capaciteitsgebrek de vele verzoeken niet meer aan. Het Nederlands Forensisch Instituut (NFO) heeft zes miljoen moeten bezuinigen, met alle gevolgen van dien voor de doorlooptijden, die onacceptabel lang dreigen te worden.

Structureel overwerken

Om zoveel mogelijk werk gedaan krijgen, werken rechercheurs structureel over. Deze ‘gewoon’ geworden vorm van roofoverbouw verhoogt uiteraard het risico op ziekteverzuim. Die is binnen de Nationale Politie met 7 procent (dan ook) opvallend hoog.

Europese achterstand

Afgaande op de meeste recente onderzoekscijfers (adviesbureau AEF, 2012) zijn in Nederland relatief weinig rechercheurs actief, vergeleken bij andere West-Europese landen. Afgezet tegen het totaal aantal politiemensen is dat bij ons 12,8 procent tegen bijvoorbeeld 17,2 procent in Duitsland of 24 procent in Denemarken. Om het Nederlandse percentage op het Europees gemiddelde van zo'n 20 procent te brengen – aldus AEF – moest de Nationale Politie zeker 4.000 extra rechercheurs in dienst nemen.

Dat aantal zal sindsdien niet minder zijn geworden, als je bedenkt hoeveel extra werk de Europese opsporingsinstanties er de afgelopen jaren bij hebben gekregen. Alleen al op zedengebied is het takenpakket van de Nederlandse rechercheurs bijvoorbeeld flink uitgebreid met intensieve aandacht voor mensenhandel en kinder- en wraakporno.

Betere waardering

Voor het werven van extra rechercheurs is een verbetering van hun arbeidsvoorwaarden nodig. Zoals misdaadjournalist Bart de Koning in 2015 al schreef: 'Het werk wordt ondergewaardeerd. Het heeft minder status en betaalt slechter dan 'blauwe' banen. Wie overstapt naar de recherche levert al gauw vijfhonderd euro netto in, omdat rechercheurs allerlei toeslagen niet krijgen. Een wijkagent verdient nog meer dan een tactisch rechercheur. Wie echt carrière wil maken (zo'n 3.400 euro netto per maand), moet dat in uniform doen.'

'Recherche is echt een vak, maar er zijn slechts weinigen die dat erkennen.'

2. Er is te weinig tijd (geweest) voor bijscholing

Door de onderbezetting en extreem hoge werkdruk komen rechercheurs niet toe aan het volgen van opleidingen en cursussen. Daardoor zijn hun vakmanschap en hun oriëntatie op het researchewerk niet zo up to date en zorgvuldig onderhouden als ze hadden kunnen zijn. Tot hun verontwaardiging wordt deze buiten hun schuld opgelopen scholingsachterstand oudere rechercheurs vaak nog nagedragen ook.

'De laatste twintig jaar regelmatig mijn tasje ingepakt om voor bijscholing naar de Politieacademie te gaan. Elke keer afgeblazen omdat er weer met spoed een groot onderzoek moest worden opgestart.'

'Dertig jaar aan het werk in de opsporing. Bijscholing en vakontwikkeling: geen tijd voor gekregen helaas. Wel schrijft het korps in een rapport dat ik verzuurd ben na het afhandelen van 53 moorden.'

Het gros van de rechercheurs vindt dat ze ook op dit punt de dupe zijn van de nonchalance van werkgever/de politiek. Die weigert al jaren zijn verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de recherche onder ogen te zien, erop vertrouwend dat hij er voorlopig wel mee wekomt dankzij de loyaliteit en het uithoudingsvermogen van de politiemedewerkers.

‘De ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden zijn beperkt.’

‘De helft van de talenten wordt maar gebruikt, we kunnen zoveel meer. Dit is echt een verstikkende organisatie.’

3. De ICT-voorzieningen lopen hopeloos achter

Het was één van de belangrijkste doelen van de overstap naar een landelijke politieorganisatie: een volledige vernieuwing van de ICT-voorzieningen van de politie. Meer gebruikersgemak, betere informatie-uitwisseling, een flexibel en toekomstbestendige ICT-omgeving, lagere beheerkosten en meer continuïteit van dienstverlening, dat waren in 2011 de belangrijkste punten in het Aanvalsplan Informatievoorziening Politie.

Maar helaas: op 16 november 2017 stuurde de Review Board (de voor dit project ingestelde raad van toezicht) zijn eindrapportage naar minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid. Daarin wordt gemeld dat na zes jaar de beoogde verbeteringen op het vlak van bedrijfsvoering voor negentig procent zijn afgerond. Dat geldt echter niet voor de ICT-systemen voor de handhaving en opsporing, de zogenaamde operationele systemen. De modernisering daarvan is ernstig achtergebleven. Agenten en rechercheurs beschikken nog onvoldoende over ICT-middelen die hen helpen bij de uitvoering van hun dagelijkse taken. Ook zijn operationele systemen onvoldoende vernieuwd.

Er is dus nog steeds alle reden voor de noodkreet die rechercheurs al tien jaar slaken: de ICT-voorzieningen waarmee ze hun werk moeten doen zijn bij lange na niet up to date.

‘De systemen zijn langzaam en niet allemaal aan elkaar gekoppeld. Innovaties blijven achter.’

4. De bureaucratie is binnen de Nationale Politie groter dan ooit

Ook van de beloofde vermindering van de administratieve lastendruk voor het personeel is na vijf jaar Nationale Politie nog weinig te merken. Veel rechercheurs melden dat sinds 2013 de bureaucratie waarmee ze tijdens hun werk te maken krijgen alleen maar is toegenomen. Dat zorgt ervoor dat menigeen zich binnen het landelijke korps niet goed ondersteund voelt.

Misdaadjournalist Bart de Koning gaf in mei 2017 op De Correspondent twee praktijkvoorbeelden van de vertraging die de bureaucratie voor het opsporingswerk kan opleveren. ‘Vorig jaar hadden rechercheurs voor een zaak een bepaald type Samsungtelefoon

nodig. Ze wilden die slopen als oefening, voordat ze de echte telefoon van een verdachte zouden openmaken – en misschien onherstelbare schade zouden aanrichten. Maar de aanvraag voor die telefoon duurde drie maanden. De inkoopafdeling lag dwars, omdat ze met de aanschaf van dit type telefoon geen precedent wilde scheppen. (...) Een vergelijkbare discussie deed zich voor toen het team snellere computers nodig had. (...) De ICT'ers hadden geschikte apparatuur gevonden voor duizend euro, maar die stond niet op de standaardlijst van inkoop en werd dus niet toegestaan. Er stond wel apparatuur van 3.500 euro op - die mocht wel worden besteld.'

'Weegploegen en de vele overleggen frustreren eerder het werk dan dat het helpt. Actie-intelligentie is geboden.'

5. De samenwerking met externe partners laat te wensen over

Veel rechercheurs tonen zich teleurgesteld over de samenwerking met externe partners als de reclassering, de jeugdzorg, de gemeenten en de Belastingdienst. Die laten het namelijk met de regelmaat van de klok afweten. Het is volgens de opsporingscollega's zeer wenselijk dat daar verandering in komt. Als bijvoorbeeld de fiscus en Justitie wel goed zouden samenwerken, zouden ze miljoenen, waarschijnlijk zelfs miljarden, kunnen afpakken van criminelen.

'Als we structureel gaan samenwerken met de belasting levert dat miljarden op per jaar. Komt niet van de grond.'

Ook hebben veel rechercheurs moeite met de focus op het aanleveren van zoveel mogelijk verdachten aan het OM, sinds de komst van de Nationale Politie de belangrijkste prestatie die van opsporingsmedewerkers wordt verwacht.

'De strafrechtketen is een logistieke nachtmerrie. Super veel administratie, bureaucratie, slechte ICT!'

De opgelegde 'strafrechtreflex' laat in de praktijk heel weinig ruimte voor andere manieren om de onveiligheid te bestrijden of op te lossen: interventies die mikken op effecten als afschrikking, wegnemen van middelen en opwerpen van barrières. Misdaadjournalist Bart de Koning: 'Een goed voorbeeld is de manier waarop de recherche haar kennis van de modus operandi bij plofkraaken heeft gebruikt om banken te helpen om het ontwerp van hun geldautomaten te verbeteren. Het cyberteam van de recherche in Noord-Holland werkt nauw samen met media, zoals Tros Opgelicht, om het publiek te waarschuwen voor internetoplichting. Voorkomen is beter dan genezen: er worden jaarlijks duizenden mensen online opgelicht, daar kan de politie niet tegenop reageren. (...) Deze vormen van samenwerking en preventie kosten veel tijd en energie en zijn niet direct meetbaar of

inzichtelijk. (...) Dat geldt ook voor rechercheurs die veel tijd steken in het praten met makelaars en autoverhuurders om hen duidelijk te maken dat ze echt afscheid moeten nemen van bepaalde klanten. Belangrijk werk, maar niet zichtbaar en meetbaar. Net zo goed als het natrekken van terrorismetips moeilijk te kwantificeren is.' Volgens De Koning zou deze werkwijze – de aandacht verleggen van output (prestatie) naar outcome (resultaat) – zoveel mogelijk ruimte moeten krijgen: 'Het langdurig uitschakelen van een hele drugsketen is bijvoorbeeld effectiever dan het zoveelste persbericht uitsturen over de zoveelste recordvangst van wiet of pillen.'

6. Niemand durft kritisch te zijn vanwege de afrekencultuur

Van oudsher wordt het binnen de politie niet gewaardeerd als je openlijk kritiek levert op collega's en/of leidinggevendenden. De komst van de Nationale Politie lijkt daarin geen verandering te hebben gebracht, misschien doordat de nieuwe organisatie dezelfde hiërarchische structuur heeft als de voormalige regiokorpsen. Een structuur die volop mogelijkheden biedt om 'af te rekenen' met een collega die dingen zegt of doet die een hogergeplaatste niet bevallen of tegen de haren in strijken.

Uit de gevoerde gesprekken komt duidelijk naar voren dat veel rechercheurs moeite hebben met deze angst- of afrekencultuur. Zij zouden graag actief invulling geven aan hun werk en daar een flinke medeverantwoordelijkheid voor dragen. In zijn promotiepraatjes voor de Nationale Politie benadrukte minister Opstelten regelmatig dat binnen het nieuwe korps de politiemensen hun vakmanschap terug zouden krijgen. Vijf jaar later is er van deze medewerkerparticipatie nog maar weinig waarneembaar op de werkvloer.

*'Er is een sluimerende angstcultuur bij de opsporing.
Niemand durft echt zijn mond open te doen.
We zijn allemaal aan het overleven.'*

*'Pas als een politiecommissaris of officier van justitie
afscheid neemt zegt hij de waarheid over de voortwoekerende
georganiseerde criminaliteit. Hoezo afrekencultuur?'*

Aanbevelingen

De NPB is van mening dat er een Deltaplan aanpak (georganiseerde) criminaliteit Nederland moet komen. Dat plan zou in ieder geval de volgende twaalf maatregelen moeten bevatten.

- Zorg zo snel mogelijk voor minstens 2.000 extra rechercheurs, zodat Nederland min of meer dezelfde opsporingssterkte krijgt als andere West-Europese landen en de structurele overbelasting van de huidige rechercheurs kan worden teruggedrongen. Versterk elk basisteam met minstens 10 fulltime rechercheurs.
- Investeer doelgericht in innovatieve, up to date ICT-voorzieningen.
- Geef de driehoek (burgemeester, politiechef en Openbaar Ministerie) meer te zeggen over de aanpak van lokale criminaliteit. Geef ze de vrijheid om zelf rechercheteams samen te stellen en de minimumsterkte daarvan te bepalen.
- Organiseer een verplichte en aan doelstellingen gebonden samenwerking met relevante partners voor de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit (Belastingdienst, jeugdzorg, BOA's et cetera).
- Installeer een landelijk rechercheteam voor het voldoen aan internationale verzoeken.
- Ga de versnippering van verantwoordelijkheden binnen de recherche tegen (te veel portefeuillehouders); stel een gemandateerd recherchecommissie samen.
- Investeer doelgericht in wijkteams om hun oog- en oor-functie en hun bijdrage aan de sociale veiligheid en preventie van misdrijven te versterken.
- Realiseer meer mogelijkheden voor het inzetten van (criminele) burgerinfiltranten en kroongetuigen bij het terugdringen van georganiseerde criminaliteit.
- Realiseer verplichte programma's voor jongeren onder 16 jaar die zijn ingezet door criminele groepen.
- Stop met loze beloften en maak inzichtelijk wat de politie wel en niet doet. Zorg voor een maatschappelijk debat over veiligheid op alle niveaus.
- Investeer in een diverse samenstelling van het rechercheursbestand.
- Verbeter zo snel mogelijk de arbeidsvoorwaarden van rechercheurs. Naast een betere beloning moeten ze betere doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden krijgen. Benut de beschikbare talenten, bij voorkeur door bijscholing in de eigen werkomgeving.